

## 236. AUER PÁL KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Párizs, 1946. május 3.)

Elnök Úr!

Mélyen tisztelt Barátom!

Úgy tudom, hogy a legközelebbi napokban Párizson át Budapestre készülsz. Nagyon megtisztelve érezném magam, ha szíves volnál párizsi tartózkodásod alatt telefonon felhívni és lehetővé tenni, hogy felkeresselek.

Fogadd, Elnök Úr, mély tiszteletem kifejezését,

Régi igaz jó híved

PIL 704. f. 82. 6. e. (eredeti)

## 237. BÖHM VILMOS TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Stockholm, 1946. május 9.)

27 esztendőös emigrációból való hazatérésed alkalmából régi hűséggel és barátsággal üdvözli a grófnét és téged<sup>1</sup>

Történeti Hivatal K 747 (egykorú fordítás angolból)

<sup>1</sup> Böhm Vilmosnak volt a legnagyobb szerepe Károlyi hazatérésének megszervezésében. A hazatérés körülményei Károlyi és felesége emlékirataiból közismertek. Nem ismeretes az, hogy pár nappal ünnepélyes hazatérése után, május 16-án felkereste az angol politikai képviselő vezetőjét, A. Gascoigne-t, akivel együtt repült Londonból Schwechatig. Utóbbi aznapi jelentése rögzíti Károlyi akkori benyomásait, még ha feltételezhető is, hogy a diplomatával folytatott beszélgetésében szándékosan tette a hangsúlyt angolbarátságára.

„Károlyi gróf elmondta, hogy bánattól, kiábrándultságtól és csömörtől szenved; bánattól, az egykor gyönyörű főváros romjai miatt, kiábrándultságtól a gyengeség miatt, amelyet felmutattak a hatalmon levők a kommunistákkal szembeni viselkedésükben, és a csömörtől, mert a hivatalos és nem hivatalos rétegeket, az egész lakosságot átitatja a teljes erkölcsatlenség” Angliához hasonlítva. Károlyi „mindent megtesz, hogy Nagy-Britannia »követeként« viselkedjék”. Minél több magyar nevezetességet kell meghívni Angliába. „...találkozáván Puskinnal megmondta neki, hogy ő mind a Kelettel, mind a Nyugattal a barátság előmozdítása mellett van, erre az utóbbi azt mondta, hogy amikor Oroszország Magyarországra felé közeledett, Nagy-Britannia ezt úgy tekintette, mint az ellene elkövetett sértést. De Károlyi grófra Puskin jó hatást tett, intelligens és humorral rendelkező embernek írta le.”

„Ami a magyar személyiségeket illeti, nyilvánvalóan nagyon rossz véleménye van mind az elnökről, Mr. Tildyről, mind a miniszterelnökről, Mr. Nagyról, mindkettőt »becsületesnek, jóakarátúnak, de gyengének« jellemezte. A kommunista párt vezetőjéről, Mr. Rákosiról azt mondta, hogy rendkívül intelligens, és az egyetlen ember, akivel találkozott, akinek politikai éleslátása van. Végül Károlyi gróf azt mondta, hogy nem marad nagyon sokáig Magyarországon. Nem akar az ország belpolitikájával foglalkozni egyáltalán. Talán gondol arra, hogy elfogad egy külföldi diplomáciai posztot, ha ilyet felajánlanak neki. Úgy vélem, hogy Károlyi gróf budapesti látogatása hasznos számunkra...” (PRO FO 371/59 046)

## 238. IZSÁK IGNÁC, RONY HUGÓ, FÖLDI FRANK TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Chicago, 1946. május 9.)<sup>1</sup>

Az amerikai magyarok ezreinek nevében, akik Ön mögött álltak a száműzetés keserű éveiben, szívből jövő üdvözlétünket óhajtjuk kifejezni az Ön dicsőséges visszatérése napján. Ez nagy nap mindannyiunk számára.<sup>2</sup>

Történeti Hivatal K 747 (egykorú másolat)

<sup>1</sup> A vétel dátuma.

<sup>2</sup> Izsák 1945. december 27-én kelt újévi üdvözlésében már örömet fejezte ki a híre, hogy Károlyi 1946. március 15-ére hazatér. Emlékeztette Károlyit, hogy 1914-es amerikai útja óta hűséges híve. „A legnevesebb magyar emigránsok. II. Rákóczi Ferenc, Kossuth Lajos és Károlyi Mihály közül Ön az egyetlen, aki még életében tér haza diadallal hazánkba.” (PIL 704. f. 342. ó. e. eredeti)

### 239. SINKÓ ERVIN ÉS FELESÉGE TÁVIRATA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Zágráb, 1946. május 11.)<sup>1</sup>

Hazatérése alkalmából megindult, forró ragaszkodással üdvözli

Történeti Hivatal K 747 (egykorú másolat)

<sup>1</sup> A vétel dátuma.

### 240. KÁROLYI MIHÁLY BÖHM VILMOSHOZ

(Budapest, 1946. május 13.)

Kedves Böhm,

képzelted, milyen nagy nap volt számomra, amikor magyar földre tettem lábamat, majd Budapestre érkeztem. A fogadtatás valóban impozáns volt.<sup>1</sup> Minden programszerűen folyt le, de mindvégig éreztem, hogy nagyon hiányzol. Különösen az ünnepségek után szerettem volna Veled hosszan elbeszélgetni, személyek után tudakozódni, és pontos, megbízható információt kapni Tőled. Így – a kezdetben – sötétben tapogatózom itt a romok között. Lassan majd csak megismerkedem a tereppel.

Tegnap beszéltem Rákosival, aki megerősítette azt, hogy a törvényjavaslatnak a nemzetgyűlés elé terjesztését és törvénybe iktatását Te szorgalmaztad és vitted keresztül. Rákosi magától értetődőnek tartotta az egészet, és úgy gondolta, hogy ez hazaérkezésemmel automatikusan közérthetővé válik. Tehát elsősorban a Te energiádnak köszönhető, hogy ezt a nagy történelmi aktust valóra váltották.

Az ünnepségek elmúlnak. De a törvény megmarad. Miután pedig a törvényt a nemzetgyűlés egyhangúlag szavazta meg, még a megbújó reakciós képviselők is kénytelenek voltak névjegyeiket leadni. Ezzel belekompromittálták magukat olyanba, amivel szívük mélyén nem értenek egyet. Éppen ezért történelmi érdem az, amit Te tettél, hiszen nem a személyemről, hanem elsősorban a progresszív eszméről, októberről van szó.

Ami a politikai ügyeket illeti, sajnos az első napok érthető izgalmában nem jut időm arra, hogy mindenre részletesen kitérjek, de ígérem, hogy egy-két héten belül ismertetni fogom veled véleményemet mindenről.

Fiad felkeresett, hosszan elbeszélgettem vele. Nagyon rokonszenves fiatalembernek találok őt, és tartani fogom vele a kapcsolatot.

Feleségem nevében is meleg barátsággal üdvözöl

PIL 939. f. 28. ó. e. (eredeti)

<sup>1</sup> A fogadtatást Károlyi és Károlyiné is leírják memoárjaikban. Az ÁVO már a schwechati repülőtéren jelen volt, kapcsolatot keresett Károlyi környezetében, és a következő napokban is szorgalmasan tudósított arról, kikkel érintkezik. A jelentések a baloldali politikusok mellett említik Boldizsár Iván, Beck Salamon, Csécsy Imre, Gulácsy György, Kendé Zsigmond, Markos György, Ortutay Gyula, Radó Zoltán, Sulyok Dezső, Szabó Zoltán nevét, a rokonságból a Károlyi, Andrássy, Cziráky, Szapáry család több tagját. Egy jelentés megjegyzi, hogy május 9-én Károlyit palotájában üdvözölték meghatott rokonai, de „Károlyi Mihály nem érintkezik velük, felesége inkább”. (Történeti Hivatal K 747.) Merevsége, elfogódottsága néhány nap után feloldódott.